

особа вперше вчинила дії, передбачені цією статтею (за винятком випадків незаконного заволодіння транспортним засобом із застосуванням будь-якого насильства до потерпілого чи погрозою застосування такого насильства);

особа добровільно заявила про це правоохоронним органам;

особа повернула транспортний засіб власнику;

особа повністю відшкодувала завдані збитки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Погорецький М.А. Оперативно-розшукові аспекти протидії злочинності / М.А. Погорецький, В.П. Шеломенцев // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 1. – С. 237–245.

2. Криміналістика : [учеб.] / под ред. Р.С. Белкина. – М.: Норма, 2006. – 992 с.

1. 3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.] ; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 1064 с.

3. Кримінальне право України : Особлива частина : підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін [та ін.] ; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Х.: Право, 2010. – 608 с.

Безусідня Ю. В., здобувач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ ЯК РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Відомо, що під родовим об'єктом у кримінальному праві розуміється об'єкт, який охоплює певне коло тотожних чи однорідних за своєю соціальною й економічною сутністю суспільних відносин, що повинні охоронятися внаслідок цього єдиним комплексом взаємопов'язаних кримінально-правових норм.

Розділ I Особливої частини Кримінального кодексу України 2001 року: «Злочини проти основ національної безпеки України», охоплює злочини, які посягають не на всю сукупність

суспільних відносин у сфері національної безпеки, а лише ті з них, що становлять її основи.

У Конституції України словосполучення «основи національної безпеки» вживається в контексті виключної законодавчої компетенції Верховної Ради України (п.17 ч.1 ст.92 Конституції). У Законі України «Про основи національної безпеки України» під такими основами розуміються основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності. Отже, основні законодавчі акти у сфері національної безпеки України не дають чіткого визначення поняття «основи національної безпеки».

Що ж означає саме слово «основи»? Словник української мови наводить досить широке тлумачення слів «основа», «основи». Основа – те, на чому що-небудь ґрунтується, тримається, базується, головна складова частина чого-небудь; серцевина, ядро. Основи – головні засади, підвалини чого-небудь; найважливіші, вихідні положення чого-небудь.

З урахуванням викладеного, можна дійти висновку що основи національної безпеки України становить сукупність найважливіших, найбільш значущих суспільних відносин, які є головними засадами забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Це цілком відповідає розміщенню злочинів проти основ національної безпеки саме на першому місці в системі Особливої частини КК України.

В.О. Навроцький стверджує, що змістом національної безпеки є корінні, основоположні інтереси забезпечення державності українського народу, його самобутнього розвитку, гідного існування в європейській і світовій цивілізації. У цьому зв'язку доречно звернути увагу на сам термін «державність». Поняття «державність» є близьким до поняття «держава», але повністю з ним не співпадає. У сучасній юридичній літературі термін «державність» має багато значень і вживається: як синонім держави в цілому чи держави відповідного історичного типу; для характеристики системи (механізму) політичної організації суспільства; з метою визначення ступеня розвитку системи органів держави (державного апарату).

Ю.С. Шемшученко вважає, що державність - специфічна ознака державно-політичної організації суспільства. Характер державності зумовлений обсягом суверенітету тієї або іншої держави. У незалежній Україні головними факторами суверенної державності є специфічні форми державної політичної організації суспільства (форми правління, державного устрою, організації державної влади і т.ін.), державницька ідеологія і традиції, державна мова, державна символіка тощо. З цими факторами пов'язаний суспільний і політично-правовий зміст державності як засобу забезпечення суверенного розвитку України. Продовжуючи думку Ю.С. Шемшученка, можна стверджувати що державність є насамперед вищою формою політичного самовизначення українського народу і виражає саму ідею незалежної, суверенної держави або, за висловом М.І. Гаврилова, «ідеальне начало держави, яке виражає її змістовну цілісність».

Саме з державністю представники української політичної думки пов'язували реалізацію національної ідеї. Наприклад, В.К. Винниченко вважав, що найкращим способом життя і розвитку кожної нації є «державність, себто комплекс тих інститутів економіки, політики, культури, які діють на території, населеній національним колективом, які зв'язують його в компактну цілісність, які забезпечують його розвиток у сучасному і майбутньому. Нація без державності є покалічений людський колективний організм».

Ідея державності почала реалізуватися після прийняття Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України, в якій було проголошено здійснення українською нацією свого невід'ємного права на самовизначення. Після здобуття незалежності в 1991 році Україна тільки почала формування своєї державності. Об'єктивно цей процес і досі не завершений. Однак за ці роки визначені певні засади, принципи розбудови української державності, які були закріплені в Конституції України 1996 року. У Конституції України закріплено, що захист суверенітету та територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу (ст. 17).

Наведений аналіз деяких аспектів історичного розвитку країни свідчить, що захист основних засад української державності належить до життєво важливих національних інтересів українського суспільства. Важливу роль в цьому відіграє кримінальне право, яке своїми засобами здійснює правове забезпечення охорони конституційно-правових засад української державності.

Отже, конституційно-правові засади української державності, а передусім її суверенітет, територіальну цілісність і недоторканність, конституційний лад, обороноздатність, державну, економічну, інформаційну безпеку, становить сукупність найважливіших, найбільш значущих суспільних відносин, які є головними засадами забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

З урахуванням викладеного, можна дійти висновку що родовий об'єкт злочинів, передбачених розділом I Особливої частини КК України, становить сукупність суспільних відносин, що становлять конституційно-правові засади української державності і які, відповідно, є основами національної безпеки України.

Бедна В. В., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Існує безліч випадків та прикладів з приводу несумлінного ставлення посадової особи до своїх обов'язків та функцій. При цьому це не просто порушення закону, це – діяння, що тягне за собою кримінальну відповідальність.

Відповідно до ч. 1 ст. 364 Кримінального кодексу України, зловживання владою або службовим становищем – умисне, з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб, використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом